

Saksframlegg

Høring - forslag til endringer i forskrift om foreldrebetaling i barnehager

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
	Molde formannskap	

Rådmannens forslag til vedtak

Molde formannskap godkjenner høringsuttalelse i tråd med saksopplysningene.

Molde formannskap påpeker særskilt

- at barnehagene skal være tilgjengelige for alle barn uavhengig av foreldrenes økonomi
- at dette bør løses gjennom andre virkemiddel enn å differensiere foreldrebetalingen
- at foreldrebetalingen i barnehage bør reduseres gjennom reduksjon av maksimalsats
- at forslaget for svært mange kommuner vil føre til økt byråkrati

For å sikre god kvalitet på tjenestene til barn og foreldre må det legges til grunn at staten finansierer merkostnader gjennom økte rammeoverføringer til barnehagesektoren der endringene i lovverket fører til økte kostnader i kommunen.

Saksopplysninger

BAKGRUNN

Kunnskapsdepartementet har sendt ut forslag til endringer i forskrift om foreldrebetaling i barnehager på høring.

Regjeringen vil gjøre barnehagen billigere for familier med lav inntekt. Forskriftsendringene som foreslås vil, i tråd med budsjettforliket mellom regjeringspartiene og Venstre og Kristelig Folkeparti, gi et nasjonalt minstekrav til redusert foreldrebetaling i barnehager for foreldre med lav inntekt. Det tas sikte på ikraftsetting 1. mai 2015.

Høringsnotatet med forslag til lovtekst finnes her:

https://www.regjeringen.no/nb/dokumenter/Horing---Forslag-om-endring-av-forskrift-om-foreldrebetaling-i-barnehager/id2342714/?regj_oss=10

Høringsfrist er satt til 23. februar 2015.

DEPARTEMENTETS FORSLAG

Høringsnotatet har følgende kapittel

1. Innledning
2. Bakgrunn
3. Gjeldende rett
4. Regulering av foreldrebetaling i andre nordiske land
5. Departementets vurdering og forslag
6. Økonomiske og administrative konsekvenser
7. Forslag til endringer i forskrift om foreldrebetaling

Bakgrunn

Regjeringen legger vekt på at barnehagene skal være tilgjengelig for alle barn uavhengig av foreldrenes økonomi. I Sundvolden-plattformen fastslår regjeringen at det skal innføres en bedre sosial profil på foreldrebetalingen for barnehage, og at regjeringen vil legge til rette for at flere får mulighet til å benytte tilbud om barnehageplass gjennom differensiert foreldrebetaling.

De foreslåtte endringene gir et nasjonalt minstekrav til redusert foreldrebetaling i barnehager for familier med lav inntekt. I statsbudsjettet legges det til grunn en økning i maksimalpris for foreldrebetaling. Dette gir et sterkere behov for en bedre sosial profil på foreldrebetalingen slik at økningen ikke rammer lavinntektsfamiliene.

I barnetilsynsundersøkelsen (BTU) fra 2010 ble foreldrenes faktiske utgifter til barnehage undersøkt. Undersøkelsen viser at lavinntektsfamiliene brukte 12 pst av inntekten etter skatt på utgifter til barnehage. Tilsvarende tall for øvrige husholdninger var 5 pst. Barnehagelovutvalget har påpekt at det er for stor variasjon i kommunenes praktisering av moderasjonsordninger. SSB (Statistisk sentralbyrå) viser at om lag 24 pst av kommunene opererer med et system med inntektsgradering for foreldrebetaling. De resterende kommunene oppgir at de ikke har betalingssetter som er differensiert etter inntekt og det er stor variasjon i ordninger i de ulike kommuner. I Riksrevisjonens undersøkelse om barnefattigdom er et av hovedfunnene at flere barn enn tidligere vokser opp i lavinntektsfamilier.

Gjeldende rett

Med barnehageforliket i 2004 ble det innført ordning med maksimalpris i foreldrebetalingen. I komiteinnstillingen for ordningen ble det vist til at

«...lavere foreldrebetaling gjennom økte overføringer og en ordning med maksimalpris gjør behovet for inntektsgradert foreldrebetaling mindre. Etter komiteens syn skal kommuner likevel ha ordning som kan tilby barnefamilier med dårligst betalingsevne en moderert eller gratis barnehageplass på heltid eller deltid...»

Kommunene plikter etter dagens regelverk å ha ordninger som gir reduksjon i foreldrebetalingen. Tilbyr kommunen friplass til familier med laveste betalingsevne fattet med vedtak etter øvrige regelverk, oppfylder kommunen plikten til å gi fritak etter forskrift om foreldrebetaling i barnehagene.

Departementets vurdering og forslag

Dagens forskrift om foreldrebetaling i barnehager regulerer ikke hvor stor reduksjon kommunen skal tilby, og heller ikke hvilke familier som skal tilbys reduksjon. Regelverket legger opp til stor grad av kommunalt skjønn og det er stor variasjon i ordningene fra kommune til kommune. Flere kommuner gir ingen eller lav reduksjon i foreldrebetalingen.

Departementet foreslår

- en nasjonal regulering av kommunens ordning for reduksjon i foreldrebetaling, der kommunen forpliktes til å ha inntektsgradert foreldrebetaling
- at det fastsettes en maksimal prosentsats av inntekt som skal brukes på foreldrebetaling (maks 6 % av inntekt)
- at ordninger for kostpenger og søskenmoderasjon videreføres som i dag
- at ordningen for reduksjon skal være søknadsbasert og det skal søkes for ett år av gangen. Dokumentasjonen skal være siste års selvangivelse.
- at endringene vil omfatte både kommunale og ikke-kommunale barnehager, tilsvarende ordningen etter gjeldende regelverk
- at ordninger utenfor kommunens betalingssystem, eksempelvis ordninger for friplass hjemlet i barnevernloven, ikke berøres av forslag til endringer

Målgruppen for ordningen er «barnefamilier med laveste betalingsevne». Kommunen må med det gjøre en betalingsevnevurdering og se på alle inntektene til familien, herunder stønad(er) som familien mottar etter øvrig regelverk og alle betalingsforpliktelser familien har. Departementet foreslår å endre forskriften fra å omfatte familier med «lavest betalingsevne» til at det er den samlede kapital- og personinntekt som skal utgjøre inntektsgrunnlaget. Foreldrebetalingen kan maksimalt utgjøre 6 pst av dette. Dette betyr at de med en samlet kapital- og personinntekt opp til kr 473 000 vil ha rett til reduksjon i foreldrebetalingen.

Maksimalprisen som regjeringspartiene og samarbeidspartiene har foreslått fra 1. mai 2015, er kr 2 580 per måned, 28 380 kr per år med 11 betalings måneder. (Fra 1. januar er satsen kr 2480. Tilsvarende beløp 2013 kr 2330, 2014 kr 2405).

I tilfeller der foreldre ikke bor sammen, må det gjøres en vurdering om begge foreldres inntekt skal inkluderes i behovsprøvingen. Det oppstår også et spørsmål om inntekter til eventuell ny samboer/ektefelle skal tas med. I høringsnotatet oppstilles derfor to alternative forslag til hvilke personers inntekt som kommunen skal legge til grunn i sin beregning, om det skal være husholdningens eller forsørgerens inntekt. Det vises til høringsnotatet kapittel 5.2. Departementet ber særlig om innspill på om barnebidrag i denne sammenheng bør legges til husholdningens inntekt, og hvordan dette eventuelt kan gjøres uten at det medfører en unødvendig vanskelig søknadsprosess både for søker og kommunens saksbehandling. Videre om innspill på utforming og regulering av et eventuelt påslag for ny ektefelle/samboer dersom det er forsørgerens inntekt som legges til grunn.

Administrasjon for kommuner og foreldre

Forslaget til ny ordning vil være søknadsbasert. Foreldre som har rett til reduksjon vil ikke få det automatisk, men må søke til kommunen. Departementet vektlegger at ordningen skal være så enkel som mulig å administrere for kommunen, og at ordningen skal være enkel og tilgjengelig for foreldrene. Dette hensynet må veies opp mot andre hensyn ved endelig utforming av en ny ordning.

Departementet mener blant annet at

- saksbehandlingen skal være relativt enkel og standardisert for kommunen
- at det vil medføre lite merarbeid i å måtte behandle søknader år for år
- at forslaget ikke medfører endring i kommunens klagebehandling
- at forslaget ikke medfører økte kostnader til administrativt arbeid for kommunene

MOLDE KOMMUNES VURDERING

I følge «Barnehagespeilet 2014, tall og analyser av barnehager i Norge» hadde 90 pst av alle 1-5 åringer i Norge barnehageplass i 2013.

Nesten hele barnebefolkningen har barnehageplass. Barnehagetilbudet er første del av utdanningsløpet og et frivillig velferdsgode som nesten alle barn benytter seg av.

I Molde kommune er dekningsgraden 95,4 pst for aldersgruppen 1-5 år (KOSTRA). I tråd med dagens lovverk tilbyr kommunen ordning for fritak for foreldrebetaling med hjemmel i annet lovverk, eksempelvis barnevernlov. Kommunen har ikke inntektsgradert foreldrebetaling ut over dette.

Det er av stor betydning at barnehagetilbudet er tilgjengelig for alle barn uavhengig av foreldrenes økonomi.

Differensiert foreldrebetaling er imidlertid ikke løsningen, slik kommunen vurderer det.

Bred og tverrpolitisk satsing i Barnehageforliket fra 2004 med blant annet innføring av maksimalsats, har ført til stor reduksjon i foreldrebetalingen siden den gang. Dette har vært et viktig tiltak for å gjøre barnehagetilbudet tilgjengelig for alle barn.

For første gang siden 2007, ble det i statsbudsjettet for 2014 lagt opp til økning i maksimalsatsen. Satsen ble ytterligere økt i 2015. Økt maksimalsats vil nødvendigvis føre til økt behov for en bedre sosial profil for å ivareta lavinntektsfamiliers behov.

Økning i maksimalsats etter barnehageforliket jf Utdanningsdirektoratet:

Periode	Per mnd
01.05.2015	2580
01.01.2015	2480
2014	2405
2007 - 2013	2330
2006	2250
2005	2750
01.05.2004	2750

Molde kommune mener at den beste måten å ivareta alle barn på, er å redusere foreldrebetalingen gjennom reduksjon av maksimalsats, ikke gjennom differensiering. Det er kommunens erfaring at generelle og allmenne ordninger er særlig viktig for de som er svakest stilt. Kommunen ser med bekymring på at maksimalprisen etter mange år med kontinuerlig reduksjon, nå økes.

Tilbudet må være tilgjengelig for alle barn uavhengig av foreldrenes økonomi. For familier som har behov for reduksjon utover de ordninger som er fastsatt i dagens regelverk, bør andre ordninger for dette vurderes. For å unngå økt byråkrati bør dette knyttes til ordninger der familienes inntekt allerede vurderes. Eks gjennom sosialtjenestelov, barnevernlov, trygdeytelser eller skattelette.

Inntektsgradert foreldrebetaling, søknads- og dokumentasjonsplikt kan medføre økt belastning for enkelte familier, for noen stigmatisering og for familier der foreldre ikke bor sammen kan ordningen føre til økt konfliktnivå. I verste fall kan søknadsprosess og dokumentasjonsplikt (ikke minst for familier der foreldre ikke bor sammen) være så krevende at foreldre i målgruppen unnlater å søke.

Departementet vektlegger at ordningen skal være så enkel som mulig å administrere for kommunen, og enkel og tilgjengelig for foreldre. Som det kommer frem i høringsnotatet må dette hensynet veies opp mot andre hensyn ved endelig utforming av en ny ordning.

Til tross for nasjonale standardiseringer er kommunen tvilende til at den foreslåtte ordningen vil bli veldig enkelt å praktisere. Ordningen vil for foreldre og mange kommuner føre til økt byråkrati. I tillegg kan man risikere at de grupper som har størst behov for ordningen ikke søker.

Barnehagen er en viktig barndoms-arena. Barnehagetilbudet er første ledd i et frivillig utdanningsløp og et velferdsgode nesten alle småbarnsforeldre benytter seg av. I 2013 hadde 97,5 pst av alle 5-åringer et barnehagetilbud (Barnehagespeilet 2014). Barnehagetilbudet bør på sikt være så billig at alle kan benytte seg av tilbudet uten særskilte ordninger.

Det er Molde kommunes syn at foreldrebetaling for barnehager fortsatt bør reduseres gjennom redusert maksimalsats. Denne ordningen sikrer barn og foreldres behov best, og særlig de med størst behov. Videre reduserer det behovet for byråkratiserende ordninger.

Kommunen støtter derfor ikke forslag til endring i forskrift om foreldrebetaling i barnehager. Det betinger imidlertid at målgruppen for ordningen ivaretas gjennom annet lovverk.

VURDERING AV ØKONOMISKE KONSEKVENSER

Departementet hevder at forslaget ikke vil medføre økte kostnader til administrativt arbeid i kommunene.

Kommunen støtter ikke dette synet. For mange kommuner, inkludert Molde, vil innføring av inntektsgradert foreldrebetaling tvert i mot medføre økt saksbehandling i forhold til informasjon og veiledning til publikum og eiere, vurdering av søknader, vedtak, eventuell klagebehandling og refusjoner til ikke-kommunale barnehager. Molde kommunen bruker ikke saksbehandlingstid til dette med dagens ordning.

For å sikre god kvalitet på tjenestene til barn og foreldre må det legges til grunn at staten finansierer merkostnader gjennom økte rammeoverføringer til barnehagesektoren ved endringer i lovverket. Dette gjelder ikke bare utgifter til reduksjon i foreldrebetaling, men også til administrative utgifter.

Arne Sverre Dahl

